

Studie k nastavení podpory energetické využití odpadů

V loňském roce zpracovávala firma Eveco Brno, s. r. o. společně s Ústavem procesního a ekologického inženýrství VUT v Brně a dalšími externími spolupracovníky pro Ministerstvo průmyslu a obchodu studii *Optimální nastavení výše podpory výroby elektřiny z odpadu ve vztahu k ceně elektřiny pro spotřebitele*.

O studii jsme v tomto časopise informovali v lednovém čísle v souvislosti se seminářem *Zařízení na energetické využití odpadů (ZEVO) jako součást systému zásobování teplem a integrovaných systémů zásobování teplem a integrovaných systémů nakládání s odpady v krajích*, který se konal na konci loňského listopadu a kde byly prezentovány předběžné výsledky uvedené studie.

Po dopracování studie získala redakce Odpadového fóra jako pořadatel zmíněného semináře přednostní právo k uveřejnění jejích hlavních výsledků. Ty pochopitelně nelze shrnout do jediného příspěvku rozumného rozsahu a proto zde zatím přinášíme všeobecnou informaci o studii, jejím cíli a výsledným doporučením a závěrům.

Směrnice o odpadech 2006/12/ES představuje zásadní předpis, který upravuje požadavky na nakládání s odpady v EU. Tato směrnice přináší řadu novinek. Především, poprvé na evropské úrovni v závazném právním předpisu, jasně definuje hierarchii nakládání s odpady, kdy na prvním místě je prevence vzniku odpadů, poté jeho opětovné používání a dále recyklace následovaná energetickým využitím. Teprve odpady, které není možné již nijak využít, by měly být odstraňovány – spalováním či skládkováním.

Česká republika tak musí v nejbližší době přijmout opatření vytvářející podmínky pro splnění závazků vůči EU v oblasti odpadového hospodářství v roce 2020, kterým je zejména povinnost snížit množství biodegradabilních komunálních odpadů (dále BRKO) ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil v roce 2020 nejvíce 35 % hm z celkového množství BRKO vzniklého v roce 1995.

Komunální odpady (dále KO), tj. odpady z domácností a jim podobné živnostenské odpady, představují konkrétní skupinu odpadů, se kterou by mělo být nakládáno v souladu s výše uvedenou hierarchií. Předcházení vzniku KO je problematické, protože jejich produkce silně koreluje s životní úrovní obyvatelstva. Silně limitováno je vzhledem k jejich povaze rovněž opětovné použití a recyklace. Proto je dnes většina KO v ČR pouze odstraňována uložením do země (skládkováním). **Spalitelné komunální odpady reprezentované zejména směsným komunálním odpadem (dále SKO) přitom představují nezanedbatelný a dosud nedostatečně využitý zdroj energie.**

Množství KO, které budou muset být v roce 2020 zpracovány jiným způsobem

než skládkováním, je ovlivněno zejména produkcí dvou složek, a to směsného komunálního odpadu a objemného odpadu, jejichž produkci lze částečně snižovat odděleným sběrem materiálově využitelných složek. Bohužel však separovaný sběr zásadním způsobem neovlivní celkovou produkci a rozdělení toku komunálních odpadů.

Přestože existují efektivní, dlouhodobě ověřené technologie pro energetické využívání směsných komunálních odpadů, **v ČR jsou provozována pouze tři zařízení energetického využití odpadů (dále EVO) se zpracovatelskou kapacitou 620 kt/r.** V roce 2009 bylo v těchto provozech energeticky využito **pouze 9 % z celkové produkce SKO.** Nejmladší z nich, TERMIZO, a. s. Liberec byla uvedena do provozu v roce 1999, tj. již před více než deseti lety.

Nezájem investorů o realizaci dalších projektů v minulém období lze přičíst ekonomické nezajímavosti projektů a celkovému negativnímu postoji MŽP a veřejnosti k výstavbě a tedy i podpoře zařízení EVO. Plán odpadového hospodářství (POH) z roku 2003 přikazoval nepodporovat výstavbu nových spaloven komunálního odpadu ze státních prostředků. Toto ustanovení vzhledem k závaznosti POH tak na mnoho let znemožnilo výstavbu nových zařízení EVO.

Ke změně postoje MŽP došlo v roce 2009 v souvislosti s aktualizací POH, kdy MŽP oznámilo možnost čerpat dotační prostředky na výstavbu EVO v rámci XV. Výzvy Operačního programu životního prostředí. Do uzavření této výzvy v červnu 2011 byly předloženy tři projekty EVO v prioritní ose 4, které usilují o alokované prostředky ve výši 6 mld. Kč společně

s projekty MBÚ (prioritní osa 4) a projekty na úpravu stávajících energetických zařízení pro spoluspalování odpadů (prioritní osa 2).

Ani výrazný vzrůst kapacity zařízení EVO po roce 2016 (pokud dojde k realizaci všech tří projektů) však nebude dostatečný pro splnění závazků ČR vyplývajících ze směrnice 1999/31/ES na odklonění od skládkování 75 % biologicky rozložitelné složky komunálních odpadů oproti sládkovanému množství z roku 1995 do 1. 1. 2020. Proto jsou hledány další způsoby podpory zařízení EVO tak, aby byl potenciálním investorům zaslán jasný signál o budoucí udržitelnosti projektů EVO na komerční bázi.

Záměr MPO podpořit výstavbu zařízení EVO je zakotven v připravovaném zákoně o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů energie a druhotných energetických zdrojů a z vysoce účinné kombinované výroby elektřiny a tepla a o změně některých zákonů (dále jen zákon o podporovaných zdrojích). (V době předání čísla do sazby čekal zákon na podpis prezidenta – poznámka redakce.)

V současné době je komunální odpad považován jako celek za druhotný energetický zdroj (DZE). Nově bude biologicky rozložitelná část komunálních odpadů (BRKO) považována za biomasu s možností čerpat podporu výroby elektřiny ve formě zeleného bonusu.

Cíl studie

V souvislosti s výše uvedeným záměrem a specifičností problematiky energetického využívání odpadů **byl vypracován podkladový materiál s cílem konkrétně připravit implementaci funkčního mechanismu podpory výroby energie z odpadů v legislativě ČR a tím přispět k přípravě nového zákona o podporovaných zdrojích energie a návazné legislativy.** Prioritou je přitom účinné využití energetického obsahu spalovaných odpadů, ke kterému dochází při společně dodávce tepla a elektřiny. **Podmínkou tedy je uplatnění vyrobeného tepla v existujících systémech zásobování teplem, čímž se problematika zařízení EVO prolíná s oborem teplárenství.**

Doporučení a závěry

Z pohledu zajištění efektivnosti využití energie obsažené v KO je zcela zásadní